

28.10.2022

Група 25

Математика (геометрія)

Урок 3-4

Тема: Вимірювання кутів у просторі

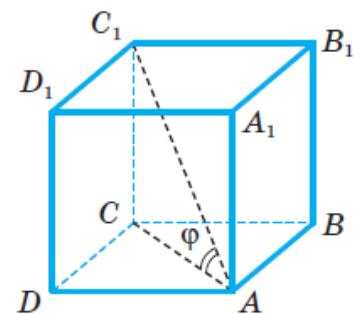
Мета:

- Повторити теоретичний матеріал; узагальнити, систематизувати та поглибити знання учнів із теми; застосувати математичні знання під час розв'язування прикладних задач; формувати просторову уяву;
- розвивати в учнів пізнавальний інтерес, уміння використовувати набуті знання, навички й уміння в нових ситуаціях; підвищити інтерес до вивчення математики; розвивати абстрактне та логічне мислення;
- виховувати у учнів повагу та зацікавленість до вивчення математики, старанність у навчанні; сприяти розширенню кругозору учнів.

Матеріали до уроку:

Кут між прямою і площинами. Що розуміють під кутом між прямою і площинами?

Якщо пряма паралельна площині, то вважають, що кут між такою прямую і площею дорівнює 0° . Якщо пряма перпендикулярна до площини, то кут між ними дорівнює 90° . У решті випадків кутом між прямою і площею називають кут між прямую та її ортогональною проекцією на площину.

Мал. 314

До кута між прямую і площею близьке поняття кута між похилою і площею.

Кутом між похилою і площею називають кут між похилою та її проекцією на площину.

Йдеється про прямокутну (ортогональну) проекцію. Якщо ϕ — кут між прямую і площею, то $0^\circ \leq \phi \leq 90^\circ$; якщо ϕ — кут між похилою і площею, то $0^\circ < \phi < 90^\circ$.

Можна довести, що кут між похилою і площею найменший з усіх кутів, які

похила утворює з прямими, проведеними на площині через основу похилої.

Кут між площинами. Ви вже знаєте з п. 30, як знайти кут між площинами. Якщо дві площини паралельні, то вважають, що кут між ними

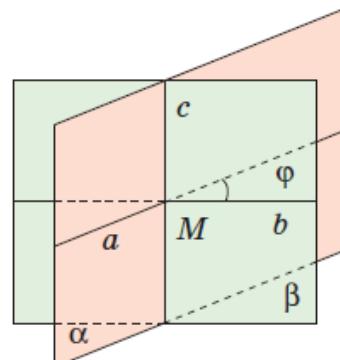
дорівнює 0° . Якщо площини α і β перетинаються по прямій c , то, щоб визначити кут між цими площинами, у кожній з них через довільну точку M прямої c можна провести прямі a і b , перпендикулярні до прямої c (мал. 318).

Кут між прямими a і b приймають за кут між даними площинами α і β . Можна довести, що міра цього кута ϕ не залежить від вибору точки O на прямій c . Кут між двома площинами, як і між двома прямими, знаходиться в межах від 0° до 90° .

Якщо кут між двома площинами дорівнює 90° , то площини перпендикулярні.

Якщо дві площини перетинаються, то вони весь простір поділяють на 4 частини, які називають двогранними кутами.

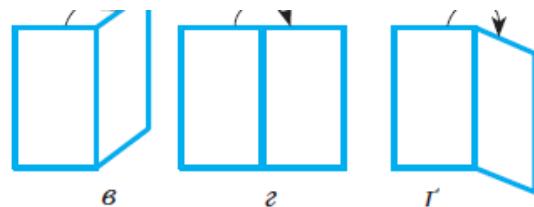
Півплощини, які обмежують двограний кут, називають його гранями, а їх спільну пряму — ребром двогранного кута (мал. 319). Фігуру, утворену двома півплощинами зі спільною прямою, що їх обмежує, також називають двограним кутом.

Мал. 318

!

Двограним кутом називають частину простору, обмежену двома півплощинами, які виходять з однієї прямої.

Мал. 321

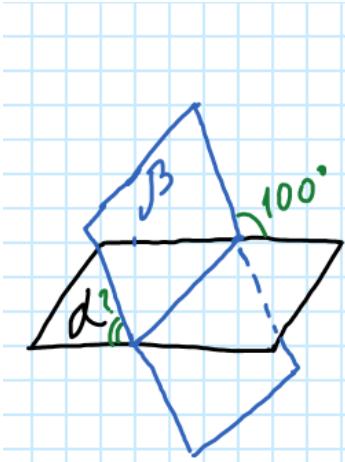
Кут, утворений перетином двогранного кута з площею, перпендикулярною до його ребра, називають лінійним кутом даного двогранного кута. Будь-які два лінійні кути двогранного кута рівні (мал. 320). Тому двогранні кути можна характеризувати відповідними лінійними кутами. Якщо, наприклад, лінійний кут деякого двогранного кута дорівнює 60° , то кажуть, що це — двограний кут 60° . Двограний кут називають гострим, прямим, тупим, розгорнутим чи більшим від розгорнутого залежно від того, чи є його лінійний кут гострим, прямим, тупим, розгорнутим чи більшим від розгорнутого (мал. 321).

1182. На малюнку 314 AC_1 — діагональ куба $ABCDA_1B_1C_1D_1$. Під яким кутом нахиlena діагональ куба до кожної його грані?

Розв'язання

Жадо човесим тошику (ACC_1), що побачимо, що ACC_1A_1 — квадрат, а AC — діагональ квадрата. Діагоналі квадратів є бісектрисами відповідних кутів, а тому $\angle CAC_1 = \frac{90^\circ}{2} = 45^\circ$.

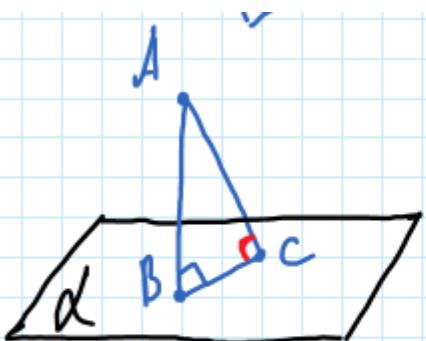
1186. Кут між двома площинами дорівнює 100° . Укажіть міру меншого з утворених двогранних кутів.

Розв'язання

Дані кути є суміжними, а оскільки в сумі мають опущені від вершини відповідні проекції на площину β , то $150^\circ - 100^\circ = 80^\circ$.

1191. Похила вдвічі довша за її проекцію на площину. Знайдіть кут між похилою і площиною.

Дано: $AB \perp d$, AC -похила,
 $AC = 2BC$.

Знайти: $\angle ACD$.

Розв'язання

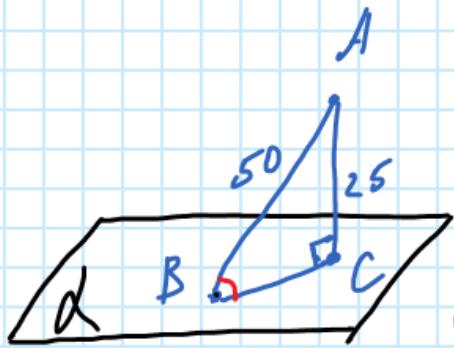
Розглянемо $\triangle ABC$. Іншо гіпотенуза AC вдвічі довша за катет BC , то кут нахилення є 60° за теоремою про сума кутів прямокутного трикутника, а отже $\angle BAC = 30^\circ$.

$\angle BAC + \angle ACD = 90^\circ$ за властивістю гострих кутів прямокутного трикутника, а отже $\angle ACD = 90^\circ - 30^\circ = 60^\circ$.

Відповідь: $\angle ACD = 60^\circ$.

1195. Довжина похилої AB дорівнює 50 см, а точка A віддалена від площини на 25 см. Знайдіть кут між похилою і площиною.

1196. Доведіть, що коли пряма перетинає одну з двох паралельних площин під кутом α , то і другу площину вона перетинає під кутом α .

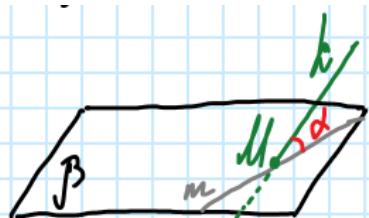
Дано: AB - катета,
 $AB = 50 \text{ см}$, $AC \perp d$,
 $AC = 25 \text{ см}$.

Знайти: $\angle BAC$.

Розв'язання

Розглянемо $\triangle ABC$ ($\angle C = 90^\circ$). У цьому випадку
 $AC = \frac{AB}{2}$, тобто половина гіпотенузи, а отже
 $\angle ABC = 30^\circ$.

Відповідь: $\angle ABC = 30^\circ$.

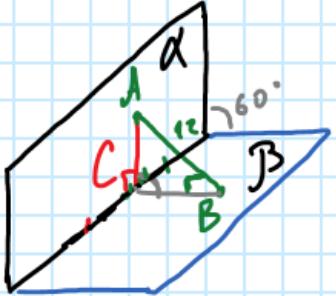
Дано: $\beta \parallel \gamma$, $m \subset \beta$, $n \subset \gamma$,
 $k \cap \beta = m$, $k \cap \gamma = n$,
 $\angle (k, m) = d$.

Довести: $\angle (k, n) = d$

Доведення

Оскільки $m \subset \beta$, а $n \subset \gamma$, то $m \parallel n$ за властивістю паралельності площин. Тоді $\angle (k, m)$ та $\angle (k, n)$ – внутрішні рівносторонні кути $m \parallel n$ та січної k .
А тому $\angle (k, m) = \angle (k, n) = d$.

1201. Дано двогранний кут 60° . Точка A однієї його грані віддалена на 12 см від іншої. Знайдіть відстань від точки A до ребра даного двогранного кута.

Дано: $\angle(\alpha, \beta) = 60^\circ$,
 $A \in \alpha$, $B \in \beta$, $AB = 12 \text{ см}$,
 $AC \perp \beta$.

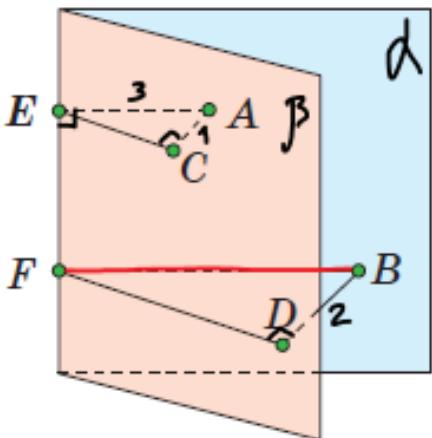
Знайти: AC .

Розв'язання

$$\angle ACB = 60^\circ, AB \perp \beta. \text{ Тоді } AC = \frac{AB}{\sin \angle ACB} = \frac{12}{\sin 60^\circ} = \\ = \frac{12}{\frac{\sqrt{3}}{2}} = \frac{24}{\sqrt{3}} = \frac{24\sqrt{3}}{3} = 8\sqrt{3} \text{ см}$$

Відповідь: $AC = 8\sqrt{3} \text{ см}$.

1212. На одній грани двогранного кута дано дві точки A і B (мал. 327). З них опущено перпендикуляри на другу грань: $AC = 1 \text{ дм}$, $BD = 2 \text{ дм}$ та на ребра: $AE = 3 \text{ дм}$ і $BF = ?$. Знайдіть BF .

Мал. 327

Дано: $A \in \alpha$, $B \in \beta$,
 $AC \perp \beta$, $AC = 1 \text{ дм}$,
 $BD \perp \beta$, $BD = 2 \text{ дм}$,
 $AE \perp EF$, $AE = 3 \text{ дм}$.

Знайти: BF

Розв'язання

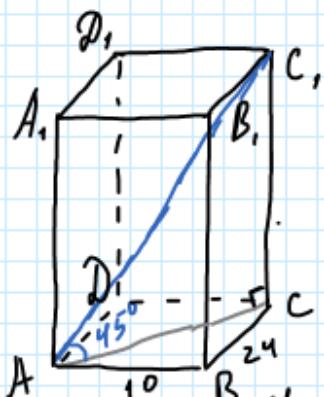
Розглянемо $\triangle AEC$ і $\triangle BFD$.
 Якщо: $\angle C = \angle D = 90^\circ$,

$\angle AEC = \angle BFD$ як лінійні кути звужуючо
 кута. А отже $\triangle AEC \sim \triangle BFD$ за двома углами.
 Тому $\frac{AC}{BD} = \frac{AE}{BF}$.

$$\frac{1}{2} = \frac{3}{BF} \Rightarrow BF = \frac{3 \cdot 2}{1} = 6 \text{ дм}$$

Відповідь: $BF = 6 \text{ дм}$.

1221. Діагональ прямокутного паралелепіпеда утворює з площиною його основи кут 45° . Сторони основи дорівнюють 10 см і 24 см. Визначте висоту паралелепіпеда.

Дано: $ABC \nparallel A_1B_1C_1D_1$ - прямокутний паралелепіпед, $\angle C, AC = 45^\circ$, $AB = 10$ см, $BC = 24$ см.
Знайти: CC_1 .

Розв'язання

Розглянемо $\triangle AC, C$ ($\angle C = 90^\circ$).

У цьому $\angle C, AC = 45^\circ$, а отже

$\angle AC, C = 90^\circ - \angle C, AC = 90^\circ - 45^\circ = 45^\circ$. Тоді $\triangle AC, C$ - рівнобедрений, тому $AC = CC_1$.

Розглянемо $\triangle ACB$ ($\angle B = 90^\circ$). У цьому:

$$AC = \sqrt{AB^2 + BC^2} = \sqrt{576 + 100} = \sqrt{676} = 26 \text{ см}$$

$$CC_1 = AC = 26 \text{ см}$$

Відповідь: $CC_1 = 26$ см.

Домашнє завдання: пройти тест за посиланням

<https://forms.gle/UfcuMw43dSCGcxRQ9>.

Зворотній зв'язок:

E-mail t.anastasia.igorivna@gmail.com